

III. évfolyam, 70. szám.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - 12 korona
Félévre - - - - 6 korona
Negyedévre - - - 3 korona
Egyes szám ára - - 8 fillér.

Telefon szám 6.

HATÁRŐR

UJVIDÉK,
1907. jun. 26, szerda.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ujvidék, Ferencz József-tér

Kéziratokat nem adunk vissza

Megjelenik szerda, péntek
és vasárnap reggel.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

Elhagyott a nép.

Az általános választójog reformjára készülünk, nagyarányú szociálpolitikát sürgetünk és kárhozzátjuk a szociáldemokráciát. Beszélünk társadalmi átalakulásról, haladásról, fejlődésről és féltjük a nép hazafias érzését. Siránkozunk, panaszkodunk, hogy a szociáldemokrácia szédületesen terjed és erősödik. S nincs senki, aki levonná a következtetést, nincs egyetlen pártunk, mely megértve az idő intését — készülne az előttünk folyó nagy társadalmi átalakulásra.

Csak a szociáldemokrácia készül lazasan a jövőre. Megfeszített erővel fejleszti a szervezeteit, kiterjeszti az agitációt és szaporítja a sajtóját. Ott jár a nép között, ott él a néppel és neveli arra a politikai harcra, mely a fejlődés vastörvényei folytán kikerülhetlen. Az általános választójog reformja késhetik, de el nem maradhat. A nép nagy rétegeit be kell ereszteni az alkotmány sáncába: ez nemzeti érdek. Alkotmányunk erősödését jelenti a politikai jogok kiterjesztése, mely egybefűzi összeforrasztja az államhatalmat, törvényhozást a néppel.

Rövid idő múlva tehát új tömegeknek jut a döntő szó a törvényhozásban. A nép alsóbb rétegei jogokhoz jutnak és élni fognak vele.

De vajjon, hogy élnek majd vele?

A szociáldemokrácia fáradhatatlanul szervezkedik. Az osztályharc alapján olyan tanokat hirdet, melyek szerint a nép teljesen elidegenedik a nemzeti eszmétől.

A munkásság — hirdeti a szociál-

demokrácia — egyedül, izoláltan áll. Szemben vele áll a polgárság, a munkaadók sokasága. Ezek ellen küzdeni, ezeket legyűrni a munkásság érdeke. A munkásságon csak a munkásság segíthet a szervezett szociáldemokrácia útján. Csak a mai társadalmi rend elsöpörése hozhatja a munkásság felszabadulását. Ezért nekünk a mai társadalmi rend ellen kell szervezkednünk. Le kell dönteni mindent, ami a mai társadalmat erősíti és nem szabad tekintettel lenni semmiféle hazafias szólamra.

Ezt hirdeti a szociáldemokrácia és minden eszközzel gyűlöletet önt a népbe. Hatalmába keríti a termelést és terrorizál vele. Szolgálatába hajtja a népet, megadóztatja, szipolyozza és kiszakítja a nemzet testéből. Államot alkot az államban. Neveli, tanítja, vezeti és külön törvényeket alkot részére. Aki ösmeri a szociálista párt és szervezetek beléletét, tudja és látja, hogy a munkás minden tekintetben a szociálista vezérek befolyása alatt él. A szervezetek gazdasági harcai, sztrájkjai erős kapcsolatot teremtenek a munkásosztályban és a szociálista párt oly hatalomra tesz szert hogy valószínűleg kényszerítheti a munkásságot, hogy az hivévé szegődjék. Ma-holnap csak az a munkás kereshet nálunk kenyeret, aki a szociálista pártnak adót fizet.

Ez a rendszer nemcsak az iparban, hanem a mezőgazdaságban is mint erősebb gyökeret ver. A szociálista földmives-szövetségek gombamódra szaporodnak és nagyon közel van az idő (2—3 év), hogy egy általános aratósztrájkjal végromlásba döntenek ezt az

országot. A gazdaközönség tisztán az államhatalomra támaszkodik, ahelyett, hogy szervezkedne és védekezne a romboló szocializmus izgatása ellen.

Ha sokáig hagyjuk a szociáldemokráciát ez uton tovább haladni, akkor azon vesszük észre magunkat, hogy a nép nagy része a hazátlanság szolgálatában áll és elveszett a magyar nemzet törekvéseire. És ha ily téltelenséggel várjuk a választó reformot, akkor szemben találkozunk a nép alsóbb rétegeivel, mely addig teljesen a szocializmus befolyása alá kerül.

Politikai pártjaink szervezetenek. A választásokon kívül alig érintkeznek a néppel. Szervezeteik nincsenek, közvetlen kapcsolat közöttük és a nép között nem áll fenn. A képviselők között alig van néhány, mely teljesítené azon kötelességét, hogy a néppel állandóan érintkezzenek.

A nép teljesen elhagyott. Csak a szociálista vezérek látogatják, azok mennek le hetenkint a falvakba is, nyílt és titkos gyűléseken szitják a gyűlöletet a nemzeti társadalom ellen. Hány népgyűlést rendeztek a pártok? Egyet sem. Ezzel szemben a szociálisták hetenkint átlag 30 népgyűlést és vagy 50 értekezletet tartanak.

Mennyi a parlamenti pártok szervezeteinek, népkörének a száma? Csekély, de az a néhány sem működik. Ezzel szemben a szociálisták több mint 2000 községben alakítottak földmives-szervezetet, melyekkel állandó és közvetlen érintkezésben állanak.

Ennek a következménye nem lehet más, mint az, hogy a nép teljesen a

A harangozó.

— A Határőr eredeti tárcája. —

Irta: Erdélyi Lajos.

A harangozóról általában az a vélekedés, hogy igen egyszerű, tudomány nélkül való munka. Azt mondják ugyanis az emberek, főképen Pöszméte Ferenc, hogy csupán a harangkötél rángatásától függ minden, azontul illendőképpen szól az magától is!

Hát nincs igaza senkinek. Pöszméte Ferencre pedig semmiképpen se adjanak a belső emberek, mert tudnivaló dolog, hogy Samu bácsi öregségére való tekintettel már régóta feneli fogát a harangozói tisztességre.

A harang nem beszél magától. Sőt úgy vélem, hogy a harangnak szíve is van. Ki hogy szokott véle bánni, úgy szokta visszaszolgálni. Teszem azt: Samu az öreg, minden módon megszólaltatja azt a vasnyelű, rézdelekű mineműséget. Ha félkézzel lóditja a kötelet: lágyan, barátságosan kondul, ha meg erővel húzza, szinte siró szó roppen ki a torony ablakán. Mélybúgású és szivhez

beszélő egyszerre, haragos és fenyegető, ha Samu bácsi úgy akarja.

Tehát a hebe-hurgyan itélkezők jobban teszik, ha hallgatnak.

Hanem a dologra térve, el kell mondanom, hogy Samu bácsi bárányszerűtől hirtelen állott. A feleségét soha egy ujjal sem bántotta. Az igaz, hogy az asszony sokkalta erősebb volt nála. Elhallgatta annak nyelvedését. Perpatvarkodó természetéről pedig csak sugdolózva, panaszkodó sóhajtások kíséretében ejtett szót. A falu előtt csupa jó lélek, csupa áhitatos szeretet volt ökegyelme.

De hát az asszony, az asszony mindönkit kifogat a maga mivoltából.

Ezt a vélekedést Cs. Pap Vince szokta mondogatni, ha szóba került, hogy Samu bácsi harangozás tekintetében nem igen jár egy uton a pontos idővel. (Tudnivaló hogy Pap Vincének ugyancsak kardos menyecske volt a felesége.)

— Az igaz, hogy magam is egyszer hallottam, mikor Samuné odaszólt a kertben kapáló urához:

— Apjuk! . . . Apjukom! . . . harangozza el kend a delet! Iszón már a nap is amott szalad! Az öreg méltatlankodva szólott vissza:

— Jó van no! Várhat a falu odáig, hogy én ezt a sort elkapáljam.

Erre az öreg asszony dörmögve ment a maga dolgára. Csak félhangosan fenyegette az emberét: — Majd a Pöszméte Ferenc jobban mögtöszí a dógát.

A harangozó erre a fenyegetésre belevágta a porhanyó földbe kapáját és haragosan elhuzta a delet.

Ha olykor szóba hozta előtte egyik-másik órával rendelkező tekintély, hogy nem sokáig járja ez a pontatlanság, nagyot hallgatott és behallagott az anyjukjához, elpanaszolván neki a nagy sérelmet. Erre aztán Samuné csipőre rakta két kezét, úgy mondogatta meg az illetőnek a maga vélekedését:

— Örüljenek kegyelmetök, ha ilyen harangszót hallanak . . .

Igy esett aztán, hogy Samuné nyelven asszony hirébe került, míg az emberét lázári sorsánál fogva módnélkül sajnálták. Hogy, hogy nem, az

„Waltham“

A LEGMEGBIZHATÓBB
ZSEBÓRA
KIZÁRÓLAGOS ELÁRUSÍTÓ

Regényi István

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, LÁT-
SZERÉSZ, VÉSNÖK. Leg-
nagyobb raktár arany

ezüst és drágakő ékszerekben, látszerészeti, olkkokban legdusabb
ohinal ezüst raktár.

a szocialista vezérek karmaiba kerül. Azok fogják vezetni, vele rendelkezni és a nemzeti törekvések ellen kihasználni.

Nyíltan kérdezzük: Van-e még egy művelt, haladásra és fejlődésre vágyó nemzet, mely ennyi közönnyel és ily tétlenséggel tűri saját ellenségének a gyarapodását, erősödését? Minden művelt országban ébred öntudatra a nemzeti társadalom és harcba szállt a szociáldemokráciával. És eredménnyel. Mig a törvényhozások széleskörű szociálpolitikával szanálták a nép bajait, addig a politikai pártok erős szervezeteik és sajtójuk útján világosították fel a népet és visszahódították a nemzeti eszme, a nemzeti törekvések szolgálatába.

Miért nem akarják ezt a mi politikai pártjaink is megérteni! Vagy ha nem akarják, miért nem alakul nálunk is egy szociális párt, mely a népet szervezi és a szocializmussal szemben megvédi? Hiszen már ma is odatejődött a helyzet, hogy a nép nagy rétegei teljesen a szocializmus uralma alatt vannak. Meddig akarjuk még azt tűrni, hogy Izraelek és Bokányiak irányítsák a magyar népet?

Az egész országban nagy a panasz a szocializmus terrorizmusa ellen és képviselőink, ha már lemennek a vidékre, akkor is korteskednek napidijakért és vesztegetnek. Nem hisszük, hogy a magyar nép meg nem fertőzött része soká tűrni fogja ezt a züllött állapotot, hanem meg vagyunk arról győződve, hogy sorakozni fog egy oly párt körül, mely lobogójára írja a szociáldemokrácia elleni küzdelmet.

A nép mai elhagyottságát sokáig tétlenül nem nézheti az, aki komolyan aggódik a nemzet jövőjéért.

A gazdasági bizottság ülése.

A városi törvényhatósági gazdasági bizottság pénteken délután 4 órakor Szalay Lajos, kir. tanácsos polgármester elnöklelte alatt gyűlést tartott, amikor is nagyhorderejű gazdasági kérdések lettek megvitatva.

A polgármester a gazdasági bizottság egyik régebbi határozata folytán bemutatta a gyárakkal kötött szerződéseket. És így bemutatásra kerültek a Reich és Leberc, a Gassner, a Szappan gyárakkal kötött szerződés, amelyeket a bizottság rendben talált. A Königsdtler testvérek szeszgyárossággal a szerző-

erős harangozóknak ágyának dőlt. Olyan nyavalya érte amelylyel nem tudott megbirkózni még a szentmihályi doktor sem! Egy ideig tengett-lengett, szedett kelleltenül a sokfajta patikaszert, de egy szép májusi napon elmulott tőle egészen a keserű pohár. Meghalt szegény lélek. Samu, gyámoltalan-ságában, olyan magára maradt, mint az ujjam. Mikor pedig Szent Mihály lovára is föltették az asszony koporsóját, az öreg ember szinte fuldoklott a sirástól. Temetés után nagy csöndesség támadt a házban. Csak egyszer-egyszer hallatszott özevgyi sorban élő Boris lányának nehéz sóhajtása. Samu ott ült a kuckóban. Öreg szívében nem volt már több elsiratni való könnye. Tétován nézett az ablakon belopózkodó napcsikokra.

Hirtelen felugrott. Az ajtó felé szaladt. Se szólt, se beszélt, csak bukó lépésekkel felkapaszkodott a toronyba és esze nélkül kezdett harangozni. Nem tudta miért teszi, csak rángatta neki busultan a kötelet. Talán szíve enyhülésére kellett neki ez a hangos munka. A harang bugása pedig egyetlenül imbolygott ki a messzeségbe. Valami csodálatos, reszkető mélységgel hallatszott az a kongás. Ugy zokogott, sikongott, mintha emberi lélek lopózkodott volna a rézfalak közé. Az égen járó felhők alighanem elérhették ezt a busongó harangbeszédet, mert nagy csöppekbe siránkoztak le a zsendülő vetésekre. A falubeliek nagy ijed-

dés mindedig azért nem kötetett meg, mert ismert ügyükből kifolyólag az összes iratok a belügyminiszteriumnál vannak. A Brüll F. F. és Tsaí betéti társaság, kendergyárcég még február 18-án fel lett szólítva, hogy tervbevevett gyárnagyobbítását a vonatkozó építési tervekkel terjessze a bizottság elé, mely után a szerződés megköthető lesz. A gyári cég a felhívásnak azonban mindedig eleget nem tett, miért is a városi tanács azt megsürgette. A Zikmund és Tsa, vasöntőde és gépgyár cég szerződése rendben van. A kendergyár szerződése még nincs megkötve, mert az iratok ugyancsak még a miniszternél vannak.

A római katolikus hitközség iskolaszéke kérvényt adott be a városhoz, melyben hivatkozással a közigazgatási bizottságnak április hó 15-én hozott határozatára, — mely az iskolaszéket sürögösen felhívta, hogy az iskola tantermeinek tulsufolása miatt egy új tantermet és egy kézi ügyességi munkatermet építsen, — 8000 korona segélyt kér, melyet arra használna fel, hogy ezen összeg segélyével a jelenlegi iskola I. emeletére még egy második emeletet építtet.

A bizottság hosszas, beható vita után akkép döntött, hogy a kérvényt a kath. hitközségnek a telepi népiskola építési költségeihez való hozzájárulás iránti kérvényével egyidejűleg tárgyalja.

Mayer József, biz. tag kimutatja, hogy népiskoláink fenntartása a város polgárságának, — az összes pótdadók 56%-ába kerülnek és jelenleg már több hitfelekezet részben benyújtotta hasonló kérvényét, részben annak közel jövőben való benyújtását kilátásba helyezte, úgy hogy rövidesen iskolák fenntartása címén az összes pótdadók 70%-át fogjuk fizetni, mely tetemes megterhelést est e város el nem bír, indítványozza, hogy párhuzamosan azzal a bizottsággal, amelyet Balla Aladár dr. főispán nemrég egy ankétre hívott meg, tegyen előterjesztést a gazdasági bizottság a közgyűlésnek, hogy küldessék ki egy többtagú bizottság, mely a népiskolai kérdés rendezése ügyében javaslatot tegyen.

A bizottság az indítványt egyhangulag elfogadta. Endre Antal, biz. tag megtoldotta az indítványt azzal, hogy időközben szólittassanak fel a hitközségek, illetve iskolaszékek, hogy mutassák ki pontosan a tankötelesek számát, a várható szaporulatot és a jövő képerére vonatkozólag adjanak programot. A bizottság a pótdadót ugyancsak egyhangulag elfogadta, szintugy Szalay Lajos polgármester indítványára egyértelműleg kimondta, hogy a kiküldendő bizottság a legközelebbi közgyűlésig javaslatát készítse el.

Az ág. evangélikus hitközség új tanerőre 2000 koronát kért. A gazdasági bizottság elhatározta, hogy felhívja a hitközséget, miszerint mutassa ki, hogy osztályonként mennyi tanuló van és csak azután fog a kérvény felett érdemileg határozni.

A gazdasági bizottság azután még egy csomó segély iránti kérvényt utasított el.

séggel szaladtak az utcára. Keresték a harangozás időnkivül okát. Keresgéltek az ég boltozatán, hogy vajjon a esőben egy-egy jégmogyoróska is keveredett, tehát kétségbeesetten értek a templom elé.

Sebestyén Rab Máté, aki előlélekli tekintély volt a faluban, a harsogó hangon kiállt fel a toronyba:

Jobban rángassa kend azt a kötelet! attól szökik a jég.

Alig hangzott el a biztató szó, máris muladozni kezdett a jég hullás és csupán nagy kerek csöppek pacskolták az összeverődött emberek, asszonyok hátát. De hirtelen megszakadt a rémes kongás is! Mintha ketté vágták volna azt a siralmas beszédet. . . Még csak a szokásos tompa utórugás sem hallatszott, mely más időben végig szokott libegni a levegőn. Alighanem baj lesz odafönt! — Mondogatták szájról-szájra.

Babonás természetű asszonynépség táborában nagy ijedelem támadt. A görbe száju Pöszméte Ferenc, már a baj nagyságát a maga igényeivel mérte és szükségének tartotta önzetlenül kijelenteni, miszerint:

Bus az Uram, amit tőtél,
Am de azért dicsértessél.
Aztán megkötetlen szóvaliparkodott hamarjában hangulatot csinálni, harangozó minőségben

A gyermekek nevelése a munkára.

Irta: Zadák Ilona.

Szemlélve a háziipari foglalkozás mai állapotát hazánkban, szomorú szívvel mondhatjuk, hogy a legtöbb vidéken elfelejtették azt a parasztjaink. A védő egyesület háziipari szakosztálya most kezdte meg a háziiparnak fölvirágoztatására irányuló intézkedéseit. Engedjék meg hogy egy dolgot én is fölemlítsek talán használok vele a nemes ügynek.

Ha ugyanis azt akarjuk, hogy egy városi, mint a falusi ember, nő, férfi egyaránt, szabad idejét könnyebb háziipari munkával töltse el, erre nevelnünk kell őt, még pedig már iskolás gyermek korában.

Majdnem minden emberben él egy hajlam, egy tehetség, a melyet azonban föl kell fedezni, s ha fölfedeztük tovább kell növesztetni.

Nézzünk magunk körül. A jobbmódu szülők gyermekei közül majd mindegyik ért egy-egy művészeti ághoz. Az egyik énekel, a másik fest, muzsikál, farag, varr, főz stb., stb., a kinek mihez hajlama van.

De lehet e a mi falusi paraszt gyermekünknek valamihez hajlama? Ki, avagy mi ébreszti életre a lelkében alvó tehetséget? Hisz az a falusi gyermek művészetet sohasem lát sohasem hall!

Az eddigi iskolázás az írás-olvasás nagy művészeténél magasabba nem emelkedett. Pedig-pedig a modern paedagógia gólyalábon jár s messze, messze elhagyja a mi jó falusi „mestereinket”, ha utána nem sietnek.

Az iskolából mindinkább kiszorítják a holt tudást s hova-tovább csak az életre való gyakorlati dolgokat fogják tanítani. Mily örömmel rajzolgatják le a kis gyermekek a lakás egyszerű tárgyait ki szebben, ki csunyábban. Az isteni szikra kezd éledezni bennük! Oh mily rövid lesz némelyiküknek az a rajzóra.

De hiszen, ki is toldja ő odahaza. Hova-tovább hire jár a faluban az ügyességének, lesz belőle izlésesen dolgozó háziiparos és a falu rajzolója, művésze, vezetője csin jó izlés dolgában.

Hát még a slöjd! Az tetszik csak a gyermekeknek igazán! Mi is csak az a slöjd?

A gyermekek körülülük az asztalokat. s nagy ambícióval hol papírból készítenek mindenféle csinos hasznos dolgokat, hol agyagból gyurnak, formálnak almát, körtét, hegyet falut házat, az ügyesebbek a lovat, birkát lemintázzák. Van azután nagy csodálkozás odahaza!

Kell-e hosszan magyarázgatnom, hogy az így nevelt gyermeknek vérvé válik a pepecselés, a munka. Nem esik kétségbe, ha valami elszakad eltörik odahaza, mester ő abban. Hogyne, hiszen az iskolában famunkát is tanult, baltanyelet gyuródeszkát készített. Kell-e említenem, hogy az így nevelt gyermeknek nem kell az összetakolt, tarka vásári idegen

való alkalmaztatása iránt. Mindjárt biztatta is a környüállókat.

Azért, öleg szép harangszót hallanak ma este is kendtök.

Magától értetődött, hogy milyen cézzal mondotta mondandóit Pöszméte uram. A gyámoltalan ácsorgó népség báméskodott és egyik-másik Pöszméte szavait is fontolgatni kezdte. Sőt Kernyész Abris határozott kortesi kijelentést is tett, szólván:

— Ugy, ugy! Harangszó hijján csak nem leszünk! De már ekkor Boris jajveszékkel kiáltott le a toronyból:

— Embörök, gyűjjenek! Az édös apám! Csurgó Török Adám erre a sirámszóra nehézkes lépésekkel nekiindul. Tétovázva kocogtak utána a többiek is.

Fent a toronypadláson elsárgult ábrázattal hanyattvágódva, élet nélkül feküdt Samu bácsi, de a harang kötelét görcsösen szorongatta a markába.

Pöszméte Ferenc ezen gyász láttára megint csak szentes kádenciát mondott:

Elszállt tőle mindön vétök,
Nyugodjék a szögény lélök.
De Boris nem igen akart belenyugodni Pöszméte sietős természetű végnyilatkozatába, miért is jajongva szóllott a többiekhez:

Mönjenek doktorér! . . .

portéka s k
hatók csak
Mert mi a
És nem na
kát, mint
Ezer és ez
mindennapi
az ügyes k
ahogy egy
rosi, uri cs
elő egy-eg
mek.

Sajnos
oly gyorsan
tanárai, tar
tovább adj
tanítók nem
is csoda!

A mag
óriási tehe
60—80 gy
hogy kemé
Nem érdek
öreg napjai
rajzolni, fát
énekkart v

Oh pe
megy el eg
idéz ott el

Tudunk
velte a fal
a gyermeke
felnőtteket
hasznosra.
őket (a tag
énekelni. M
az asszonyo
tasokat. Fő
hogy a lak
munkájukh
is adná ez
sem senki
az ő kis k

Az ala
épi föl ne
ményt nem

Meghá
munka-tani
jon hinnen
osztálya a
erejével tá
igyekezete
szaktanító
tanfolyam
részére.

Ezen
eljes virá

Egy-ke
után, de bi
sint a bérk
dolog időb
A kórság e
A jobb
aki egyben

Ennek
máig sem
kérdésekre
— Igy
zás ez a k

Ha m
kellott nyu
Kaszab ur
kezdte vizs
kodva jelle

— Va
— Uj
— M
borbély, m
zsöllér . .

— É
itt hágy!
kovácsos g
esett assz
talta:

— N

COL
E héten
Szenzác

HIREK.

portéka s hogy ezek a gyermekek használhatók csak igazán föl a háziipari munkáknál. Mert mi a slöjd? Az a gyermekek háziipara. És nem nagyitok, ha a gyermekek ezen játékát, mint értékes munkát nagyrabecsülöm! Ezer és ezer olyan aprólékos czikkre van a mindennapi életben szükségünk, a melyet ezek az ügyes kezek örömmel elkészítenének, mint ahogy egy árvaházban máris készítenek. A városi, uri családokban is egész változást idéz elő egy-egy ilyen slöjd-munkát tanuló gyermek.

Sajnos nem terjed ez a szép foglalkozás oly gyorsan, mint a hogy kellene. A városok tanárai, tanítói megtanulják hogy aztán ők is tovább adják azt a gyermekeknek, de a falusi tanítók nem igen érdeklődnek iránta. De nem is csoda!

A magyar, különösen a falusi tanítószónok óriási teher van. Egymaga küzködik sokszor 60—80 gyermekkel, csoda-e, ha örül azon, hogy kemény fejcséjkéjébe az abc-t beverte. Nem érdeklődik ő az új dolgok iránt! Most, öreg napjaira kezdjen újra tanulni? Tanuljon rajzolni, fát faragni, agyagot formálni? Tanuljon énekkart vezetni?

Oh pedig, a mely tanító így kiképezve megy el egy faluba, micsoda kis forradalmat idéz ott elő!

Tudunk esetet, hogy a tanító úgy kiművelte a faluját, hogy messze jár a hira. Neki a gyermekek tanítása nem elég, előveszi a felnőtteket is s megtanítja őket minden szépre, hasznosra. A falunak van énekkara. Elhívják őket (a tagjai felnőttek) a szomszéd városokba énekelni. Megtanulták a férfiak a fafaragást, az asszonyok meg nagyban készítenek varrottasokat. Fogyasztási szövetkezetet alapítottak, hogy a lakosok minél olcsóbban jussanak a munkájukhoz szükséges nyersanyagokhoz. Nem is adná ez a falu az ő tanítóját egy vagyonért sem senkinek! Azt hiszem, ő sem menne el az ő kis királyságából.

Az alapot ez a tanító is gyermekkorban építi föl növendékei lelkében. Ily szép eredményt nem is tudna másképen elérni.

Meghányva, vetve a gyermekek ipari kézimunka-tanításának óriási fontosságát, szabadon hinnem, hogy egyesületünk háziipari szakosztálya a maga erkölcsi, esetleg anyagi erejével támogatni fogja azt az eszmét, azt az igyekezetet, hogy különösen slöjd- és rajzszaktanítók járják be a községeket, s ott ilyen tanfolyamokat rendezzenek iskolás gyermekek részére.

Ezen munkásság nyomán a siker örömeles virága nem fog elmaradni.

Egy-kettő a bábészek közül ment a doktor után, de bizony az a pusztán, alkalmasint a bérlő fiával kártyázott. Tehette is, ilyen dolog időben nem igen betegeskednek az emberek. A kórság elvárhat télig is.

A jobb lelkűek tehát a borbélyért szaladtak aki egyben szép kovácsmunkát is végez . . .

Ennek a két mesterségnek rokoni voltát máig sem értem, de Kaszab szilárdan kijelentette kérdésemre:

— Így pászol ez uram . . . Testvér foglalkozás ez a kettő.

Ha meg pászol — gondoltam — hát bele kellett nyugodnom! Nehéz táskájával fölért tehát Kaszab uram a toronyba. Tudákos ábrázattal kezdte vizsgálni az öreg elernyedtet testet és fontoskodva jelentette a körülállónak:

— Vagy él, vagy nem!

— Ugy lehet . . . mormogták köröskörül.

— Mindig mondtam, hogy jelős ész ez a borbély, művelkedett Jároni István katonaviselt zsolli . . .

— Édös apám, jó tanító apám, kelmed is itt hágy! bugott fel zokogva Boris. A borbély kovácsos gyöngédséggel toltta el onnét a kétségbeesett asszonyt és önértetes büszkeséggel vigasztalta:

— Ne rőtöggj, Boris! A meddig az érvágás

József kir. herceg Ujvidéken. A magyarok egyetlen velük érző, magyaros szívű kir. hercege, a nagy népszerűségű József kir. herceg, honvédszázados ezredes mintegy 20 honvédszázados tiszttel vasárnap délben a 12 ó. 29 perckor ideérkezvő bpesti gyorsvonattal szalonkocsiban — a legnagyobb inkognitóban, — Ujvidékre érkezett. Tekintve, hogy a kir. herceg minden fogadtatást eltiltott, sőt szigorúan meghagyta, hogy ideérkezését a legnagyobb titokban tartásák — a pályaudvaron egy szárnysegéd főhadnagyon kívül senkise várta. Közönség egyáltalán nem volt a pályaudvaron, amely ittlétéről csak a délutáni órákban szerzett tudomást. A pályaudvaron a kir. hercegnek egy saját kezéhez címzett táviratot kézbesítettek. A kir. herceg ezután kocsin a városba hajtatott. Délben a honvédtiszti étkezőben ebéd volt. Délután 4 órakor a kir. herceg a kíséretében levő tisztsztekkel gyalog Péterváradra ment, ahol a várba mentek fel és terepfelvételeket eszközöltek. József kir. herceg a vár alapos megtekintése után délután 6 órakor Ujvidékre jött át, hol estig a főutcai korzón sétált. A kir. herceg hetfőn reggel utját Zimony felé folytatta. A kir. herceg a vezérkari tisztekkel terepszemlét végez.

Befejezett vizsgálat. Szeifrid József szegedi táblai elnök szombaton befejezte törvényszékünk és járásbíróágunk megvizsgálását s még aznap visszautazott székhelyére. A táblai elnök a látottak és hallottak fölött legteljesebb megalégedésének adott kifejezést Csarsch Dezső törvényszéki elnök előtt.

Intézeteink kirándulása. Az ujvidéki polgári fiúiskola harminc növendéke z. Jorkóczy Lajos igazgató vezetése alatt szombat reggel Kassa és a Tatra megtekintésére kiránduló utra indult. — Ugyancsak a Tatrába rendezte a polgári leányiskola is kirándulását. A leányiskola növendékei tanárnőik vezetése alatt vasárnap délelőtt 11 órakor utaztak el.

Esküvő. Vasárnap tartotta esküvőjét Dr. Popovits Dusan karlócai orvos Jéftits Zórka

meg nem lösz, addig ki nem megy belőle a pára. Embörök, — kiálltozta — vigyük le az öregot . . .

A parancsszóra néhány ember megfogta fejnél, lábánál Samu búcsit és lecepedett véle a kertbe . . . Ott szépen lefektették a pázsitra. Ekkor a borbély sietősen nekikészülődött a munkának. A gyöngéd természetiek arrébb húzódtak . . . Megsillant az alkonyat fényében a borotva . . . Boris remegve támaszkodott az öreg körtefának és reszkető aggodalommal leste az eredményt. Pöszméte Ferenc melléje került és lágyan sugta:

— Boris!

— No!

— Ha meghótt is az apád, nem maradsz magadra

Boris neheztelve a vállát vonogatta erre a vigasztalásra.

— Nem, nem . . ! szötte a beszédet Pöszméti, miközben csempe száját egyengette. — Magam is özvegyi sorba vagyok . . . Azután még a harangozás is értök . . . Jó lesz?

Ezzel már a menyecske keze után nyult. Majd nagy begyesen ment a templom felé, mintha már is ő lett volna a harangozó. Az ajtóból odaszóllott az ácsorgóknak:

— Most, hallgassák mög kendtök az igazi harangozást. És kapaszkodott fel a toronypadlásra

— A borbély ezalatt elvégezte a dolgát . . . De az öreg csak nem eszmélt. Kaszab nem kez-

kisasszonnyal az ujvidéki gör. kel. püspöki templomban.

Franola cserépgyár. Klein Ferencz cserépgyáros kérvényt adott be a városhoz, melyben Ujvidéken létesítendő francia tetőcserép, cementlap, beton és mozaik gyár részére 2500 □-öl területnek átengedését kéri.

Szerbiai gazdaszok Ujvidéken. A szerbiai kiralyevai gazdasági akadémia harminc négy hallgatója Jovanovits Sándor és Alexandrovits János gazdasági akadémiai tanárok vezetése alatt a magyarországi gazdasági viszonyok tanulmányozása céljából Orsován át Temesvárra és Mezőhegyesre rándultak, ahonnan visszatérő utjukban Ujvidéken is töltöttek szombaton egy napot, amikor is Japavica György dr. városi gazdasági tanácsnok vezetése mellett a selyemgyárat, szappan-, és konzervgyárakat, a szőlőtelepeket, a gyümölcsöseteket, konyhakertészetet és az Adamovichféle Sándortelepét tekintették meg. Az ujvidéki radikálisok tiszteletükre szombat este lakomát rendeztek. A szerbiai gazdaszok vasárnap reggel folytatták utjukat Belgrád felé.

Népünnepély. Az „Ujvidéki gyermekbarátok egylete“ f. hó 23-án az „Ujvidéki polgári lövölde“ összes helyiségeiben nagy jótékony célú népünnepélyt rendezett, az „Ujvidéki Dalárda“, a „Polg. Magyar Daloskör“, a „Neven“ szerb dalegylet és a „Frohsinn“ közreműködése mellett. A nagy hőség dacára, ott láttuk Ujvidék mulatni vágyó közönségének színe javát. — Volt tombola, virágverseny, és más ehhez hasonló mulattató dolog. — Az ünnepély a reggeli órákban ért véget. — A rendezés körül elismerést érdemelt Ábrányi József.

Pavlovits Péter temetése. Pavlovits Péter, gör. kel. szerb hitközségi elnöknek holttestét vasárnap délután négy órakor hozták haza Bécsből, hol tudvalevőleg egy látszólag sikeresen végzett műtét után gyomorrákban meghalt. A holttestet a püspöki székesegyházban felállított ravatalra helyezték, melyet a koszorúk egészen elleptek. Csirics Milán plébános fényes papi segédlettel gyászistentiszteletet celebrált, mely után a koporsót az uszpenszka szerb temetőbe vitték ki és helyezték ott családi sírboltban örök pihenőre. A temetésen beláthatlan embersokaság vett részt. Az óriási számban megjelent szerbeket kívül, — kiknek sorában valamennyi szerb tantestületet saját gyászfatyolos zászlajuk alatt testületileg kivonulva láttuk, — nagyszámban voltak magyarok is, akik egyrészt a magyar-szerb barátkozás egyik lelkes és őszinte hívének, másrészt a mindenki által egyformán nagyrabecsült

dett aggóskodni . . . És halk hangon nyilatkozott is:

— Alighanem oda van!

— Nem csoda, — töldotta a szót az egyik öreg asszony, névszerint Sajgóné — igen a szívére vötte a halálesetet . . .

— Jó lesz doktorért küldeni — sürgetőzött az odaérkezett bíró.

— Hát nem ártana . . . válaszolt a tudományában megakadt borbély.

— Egyszerre csak megkondult a harang és nagy zugással kongott ki az utakra . . . Hol erősen, sebesen, hol meg lassan, gyámoltalanul szóllott. Még a süket is hallhatta, hogy együgyű, hozzá nem értő kéz rángatja a kötelet. Kongott . . . libegett össze-vissza a hang, mintha maga is röstelkedett volna azon, hogy így dobálják haszontalanul a levegőbe.

Samu bácsi hirtelen megrándult. Előbb a lába húzódtott fel, majd meg az ábrázatját fintorgatta keservesen. Szinte látszott rajta, hogy emberfölkötti erővel igyekszik életre kelni.

Kaszab a borbély, helyzete magaslátára jutott újra. Diadalmas szerénységgel mondotta:

— Tudtam . . . Az én munkám, mégis csak munka.

Az öreg pedig hirtelen kezeire támaszkodva föltápáskodott . . . Ijedten nézett szét . . . szemé egyik emberről a másikra siklott. Alig volt

COLOSSEUM PROJEKTOGRAPH

VILLAMOS SZINHÁZ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

E héten érkezik meg különvonattal. EURÓPA LEGNAGYOBB VÁLLALATA. 2000 kényelmes ülőhely. 3000 láng. Pazarfényű kivillágítás. Szenzációs műsor. Minden másodnapon teljesen új műsor. Saját két 100 lóerejű gőzgép. Felállították a sétatér átellenében. Bővebbet a falragaszok.

és tisztelt derék polgárnak adták meg ezzel a végtisztességet.

Hova kerüljön a gimnázium? Megirtuk volt, hogy *Barkóczy Sándor báró*, miniszteri osztálytanácsos az ujjonnan építendő magyar kir. állami katolikus főgimnázium részére kijelölendő teleknek megtekintése céljából Ujvidéken időzött. Amint értesültünk *Barkóczy Sándor báró* a közoktatásügyi miniszternek tett jelentésében első helyen a jelenlegi *kórház-teleket*, II-ik helyen a Petőfi-utcai *Pekló Jakab — Balla Emil dr.* — *Altwirth József* házai-ból álló háztömböt, III-ik helyen a *Buzateret* és VI-ik helyen a Kigyó-utca és Erzsébet-tér sarkán levő *Adamovich-féle ház* teleket hozta javaslatba. Minthogy a gimnázium céljaira a várostól *ingyen* telket kérnek, ebben az ügyben legközelebb a városi közgyűlés fog dönteni.

Brankovics patriárka „feledékenységei“. Ily címmel *Jlijcs Branko dr.*, ujvidéki ügyvéd. a szerb nemzet-egyházi alapok és alapítványok magyarországi ügyésze szenzációs röpiratot adott ki, amelyben a *Határőr* legutóbbi számaiban „*Brankovics patriárka borderója*“ címmel ismertetett visszaéléseket teszi szóvá és okmányokkal igazolja, hogy *Brankovics patriárka* mindazokat a cselekményeket elkövette, amelyekkel őt lapunk említett cikkeiben ezen okmányok számára való hivatkozással megvádoltuk. *Jlijcs* előszavában hangsúlyozza, hogy röpiratával módot akar adni *Brankovicsnak*, hogy őt vádjaért felelősségre vonhassa. Ne higgye *Jlijcs dr.*, hogy *Brankovics Katót* könnyű táncba vinni; *Brankovics*, ha perelni akarna, lett volna réa ezer alkalma. De ő szentsége — szent és sérthetetlen. Ő nem perel! Ez nála jó elv! — A röpirat különben magyar és német nyelven jelent meg. A magyar kiadást az országgyűlés mindkét háza valamennyi tagjának, minden egyes miniszternek, főispánnak, hírlapnak megküldötték, míg a német fordításban megjelent röpirat az osztrák *Reichsrath* és az osztrák urakháza minden tagjának, a bécsi kabinetirodának, valamennyi főhercegnek és osztrák lapnak lett elküldve. — Legalább megismerik ő szentségét azok is, akiknek a kétes szerencsében eddig nem volt részük.

Belgrádi dalegyület Ujvidéken. A *Határőr* már jelezte, hogy a belgrádi *Stankovics* dalegyület e hó 30-án Ujvidékre érkezik és itt hangversenyt rendez. A belgrádi vendég dalegyület fogadtatása érdekében az összes ujvi-

jártányi ereje, éppen azért nagyot lépett. Boris átölelte szeretetből is, de meg azért, hogy el ne essék a halottaiból föltámadott...

Samu bácsi pedig ökleit összeszorítva, elkezdett hebegni... és fenyegetve mutatott a torony ablakára... Pöszméte éppen akkor fejezte be nagy bemutató harangozását. Amint leért, szembe találta magát Samu bácsival, aki már egészen egészen egyenesen járt. A görbeszájú ijedtében majd hogy el nem vágódott. Megrökönyödve nézett, hol Borisra, hol az apjára... Hebegve mondotta ez asszonyoknak, látván, hogy nem üresedett meg számára az állás.
— Boris... akkó még várjunk a szándékunkkal...

Az asszony csufondáran nevetni kezdett. A többiek nem tudták ugyan, hogy miről van szó, de hangos hahotára fakadtak... Pöszméte haragosan szemére csapta a kalapját és sietős billegéssel odébb állott...

Samu bácsi pedig felment a toromba és megsimogatta azt a vasnyelű, rézbordájú mine-müséget és szeretetteljes elérékenyüléssel mondotta, mintha csak emberrel beszélt volna:

— Ne te, ne! Maj, itt hagytalak...

Aztán bocsánatkérő hangon vigasztalta:

— Ugye, hogy bánt veled az a Pöszméte! És lány kongással kezdett harangozni... Igen tele volt a szive, tehát mélyen zokogva, bugatta... Aztán, hogy eszébe jutott Pöszméte Ferenc viselkedése, elfogta a nehéz indulat és a hang haragos fenyegetéssel röppent szét a faluban, innét meg kifelé a síkságokra...

Pöszméte irigységében alighanem bedugta a füleit, hogy ne hallja azt a sokféle szépséggel csengő-bongó harangszót.

A hunyónap beszürdött a torony ablakon és pajzán kedvvel pislogtatta meg Samu bácsi öregedő szempilláit.

déki magyar, szerb és német dalegyuletekből összeállított fogadó bizottság alakult, melynek elnökévé *Bruck Ferencz*, felső kereskedelmi iskolai igazgatót, az *Ujvidéki Dalárda* elnökét választották meg. A fogadtatás a vasuti állomáson június 30-án reggel 1/2 8 órakor lesz. Reggel 10 órakor a vendégdalosok a gör. kel. szerb püspöki templomban egyházi dalokat fognak énekelni. Déli 1 órakor a Fehér hajóban mársas ebéd lesz. Délután 1/4 4 órakor a *Mayer szálló nagy Vigadó-jában* önálló hangversenyt rendeznek, melynek műsora a következő: Bevezetés: Motto: V. N. Stirszi: Lelkem, dicsőítsd az Urat! Első rész: 1. Biuyicski Szt.: Miatyánk... (vegyes kar). 2. Szachs S.: Esti ének (férfi négyes). 3. Glinka M.: Velenzei éjjel (vegyes kar). 4. Marinković J.: Hősi szózat, (férfi kar). 5. Marinković J.: Szerb dalok II. füzére (vegyes kar). 6. Binyicski Szt.: Itt az ősz... (férfi kar). 7. Baics I.: a) Szrp-kinya... b) Ki vett neked... 8. Mokrányac J.: Rigómezei dalok XII. füzér (vegyes kar). Karnagy: Binyicski Sztása, zeneszerző úr. 9. Havlasz: „Hulljatok testvérek“ éneklő a „Neven“ férfikara. IV. A vendégek elkísérése a vasuti állomásra. Belépti díjak: Páholyok: 1, 2, 4, 5, 9, 10, 12, 13, K 10.—, a többi K 8.—. Első tíz sorbeli ülőhely K 2.—; a többi ülőhely K 160. Állóhely a földszinten K 1.—. Ülőhely a karzaton K 1.—. Deákjegy a karzaton 40 fl. Jegyek elővételben Kuborczy cukrázdájában és Ivkovits Milán könyv- és papirkereskedésében (Duna-utca sarok) kaphatók. — A hangverseny sikere érdekében a bizottságon kívül legkivált *Baics Jzidor*, a jónévű szerb zeneszerző, szerb főgymn. énektanár buzgólkodik.

Hűtlen cselédek. Nagy barátságban voltak egymással *Lengyel Mari*, *Lengyel Kati* és *Bartók Ferencz* cselédek. Barátságuk annyira ment, hogy ha loptak, azt is közösen végezték. Fosztogatásuk területe gazdájuknak, *Farkas Lajos* ujvidéki kereskedőnek a pincéje volt, ahonnan bort, sört és pálinkát csentek el, amikor csak alkalmuk volt. Nem vetették meg a — tokaji aszút sem Egy szép napon azonban gazdájuk megcsipte őket hűtlenségükön s a rozsz cselédek a bíróság kezeibe kerültek. A törvényszék *Legyel Marit* 1 havi, *Lengyel Kati* 2 havi és *Bartók Ferenczet* 3 havi fogházra ítélte. Bartók az ítéletben megnyugodott, a két tokajizó hölgy azonban felebbezést jelentett be.

Barátságos kártyázás. *Árnyás Mihály-nak* Petőfi-utcai korcsmájában vasárnap délután *Kapmayer József* és *Eble Antal* a harminkét levelű bibliát forgatták és nagyon belemeleghedhetek a játékba, mert a barátságos kártyajátéknak összeveszés lett a vége.

— Nem mondtad be az ultimót. — haragolta *Kapmayer*.

— Bemondtam a troul-t is, meg az ultimot is, — bömbölte *Eble*.
— A vitának, miután a pofonok a vitás kártyapartiet el nem dönthették, a kés vetett véget, melylyel *Eble Kapmayer* karján megsebesítette. *Vasdényei Gábor* ügyeletes rendőrkapitány a sérült sebeit a kerületi orvossal bekötötte és az esetről jegyzőkönyvet vett fel.

Nagyszabású látványosság. A hét folyamán nem mindennapi látványosság érkezik meg városunkba. Elnevezése villamos színház, de méreteivel és műsorával messze meghaladja az etéren ismert vállalatokat. Az érdekesen tanulságos dolgokra előre felhívjuk olvasóközönségünk figyelmét.

A gyilkos zászlóalj-kürtös.

Anyja és leánya temetése.

A gyilkos vallott?

Szombat délelőtt 1/2 10 órakor, — amint a *Határőr* mult számában megirtuk volt, — boncolták fel a rémes kettős gyilkosság szomorú áldozatait. A boncolást vegyes bizottság jelenlétében eszközölték. Magát a boncolást *Kármán János dr.* ujvidéki orvos végezte. A boncjegyzőkönyvet *Schossberger Sándor dr.* kórházigazgató főorvos, törv. orvos vezette, míg a boncolásnál *Szabó Imre kir. törv. vizsgálóbíró*, *Karsányi Elemér kir. ügyész*, egy

ezredorvos, egy kapitány, egy hadnagy és egy őrmester vettek részt. A boncolás kétségte-lenül megállapította, hogy a hullákon levő sebek hosszabb eszköztől eredtek, amit legkivált az a körülmény igazolt, hogy *Ritter Katalin* teste teljesen át volt szurva. A zászlóalj-kürtös kardhüvelybe belülről véres volt, szintugy véryomokat találtak *Veselszki* kardján.

Azalatt *Veselszki* a pétervárad helyőrségi fogház vizsgálati rabja. Sötét fogdában van becsukva, ahonnan csak *nyolc nap muiva* vezetik a vizsgálatot vezető hadbíró elé. Akkor fogják kihallgatni.

Ellenőrizhetlen hírforrás szerint *Veselszki* a pétervárad helyőrségi fogház mesterének kijelentette volna, hogy vallani akar. Bevallja, hogy a rémes tettet ő követte el, csak a rablási szándékot tagadja. Nem tudjuk, ebből mi igaz, mi nem. ép azért fenntartással közöljük.

Katonai hadbíró körökben is erősen tartja magát az a vélemény, hogyha *Veselszki* bevallaná sötét bűnét, úgy kőrel általi halálra lenne elítélve, migha tagadná tettet, a bizonyítékok következtében életfogytig tartó szabadságvesztésre lesz ítélve. Amennyiben halálra ítélnék és az ítélet jogerőssé válna, úgy a halálbüntetés végrehajtása céljából az ujvidéki kir. ügyészségnek adják át.

Szombat délután 5 órakor Ujvidéken rég látott óriási részvét mellett helyezték örök pihenőre a szomorú tragédia szegény két áldozatát. Beláthatlan embertömeg állta körül a halottas házat, a hova a két holttestet a boncolás után kivitték. Őt órakor indult meg a gyászmenet, melyet sok ezer főnyi résztvevő közönség kísért a temetőbe. Leerestették a nyitott sirba a két koporsót és anya és leánya a halálban is egymás mellé kerülve egyszerre adták át a földnek.

Isten nyugosztalja őket békében!

Politikai főmunkatárs: Kalmár Antal dr.
Felelős szerkesztő: Mayer József.
Társ szerkesztő: Medvezky Imre dr.

Meghívó!

Az Ipar és Kereskedelmi Takarékpénztár Részvénytársaság t. részvényaláíróit van szerencsénk értesíteni, hogy az

alakuló közgyűlés

1907. évi június hó 30-án, délelőtt 10 órakor Ujvidéken, Mayer szálló nagytermében fog megtartatni, melyre a t. részvényeseket ezenel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Az alakuló közgyűlés vezetésére elnök, jegyzőkönyvvezető és 2 hitelesítő megválasztása.

2. Az alapítók jelentései az alaptőke jegyzéséről, annak elhelyezéséről, illetve az alaptőkének kellő aláírás és befizetés által történt biztosításáról.

3. A részvénytársaság megalakulása feletti határozathozatal.

4. Az alapszabályok megállapítása.

5. Az igazgatóság tagjainak az alapítók általi bejelentése, illetve kinevezése az első 3 év tartamára.

6. A választmány megválasztása 3 év tartamára.

1. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása 1 év tartamára.

8. Határozathozatal az alapítók felmentése tárgyában.

Ujvidék, 1907. június hó 11-én.

Tisztelettel:

Az alapítók.

Egy szép üzleti berendezés

eladó, igen alkalmas Manufactur — rövidáru vagy vasszakmához. A berendezés áll: 3 drb. pült á 4 mtr. fiókokkal körülbelül 20 mtr. stellagé, 2 drb. luster pr. 2 égő, megtekinthető naponta:

Futaki-utca 7. sz.

3—2